

ADMINISTRAREA PUBLICĂ - FENOMEN SOCIAL SISTEMIC

Rodion STAMATIN,
doctorand,

Academia de Administrare Publică
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

The public administration system is "a system of social organization based on relationships that exist between people who carry a specific activity called public administration". The administration is both part of the social environment and social environment itself. Its ultimate goal is to serve the society that created it and to meet the human legitimate rights and interests. Administration is a body in a set of social structures having a primary place in the global society, which is inserted from other organizations or human groups structured hierarchically. The social environment and its evolution influence the activity and the structure of Administration, but at the same time, the Administration influences the social environment.

Administration and its institutions is presented as a structured set of officials and social bodies through the mutual relations with other organizations within the global society in order to perform the tasks pursued jointly or separately. Thus, there is a close link between the administrative phenomenon and the global society, as Administration is determined by the social organization whose demands it meets, as well as the collective behavior, and, therefore, we can realize the sociologic explanation of the administration phenomenon. As part of the social system, public administration has two indispensable essential components and namely: the structural-organic and the functional elements.

The compatibility of the Public Administration system with the overall social one presupposes the mutual admittance of the needs they both have in common. This knowledge is achieved by the spread of the information flow in both directions within the mentioned systems, as well as, through multiple forms of social participation of the public administration system.

Conceptul de societate în limbajul comun nu-și realizează operaționalizarea analitică decât sub forma altor concepte precum: sistem social, structură socială, comunitate. De regulă, se folosește

termenul de societate pentru a desemna întregul câmp de acțiune umană.¹

Societatea privită dintr-o abordare sistemică constituie un sistem social global deoarece „omul ca element fundamen-

tal al societății este în relații interumane cu semenii săi, fie dintr-un cadru organizat, căruia indivizii îi aparțin prin naștere și anume: comunitățile umane (familia, etnia, poporul, națiunea), fie prin activități comune în cadrul unor grupuri sociale (muncitori, țărani, intelectuali, patroni, angajați,), fie prin libera adeziune la diferitele organizații politice, culturale, profesionale”.²

Analizând conceptul de societate, autorul Mihai Oroveanu conchide că, „administrația”, este, în același timp, mediu social și parte componentă a mediului social. Finalitatea ei constă în servirea societății care a creat-o, satisfacerea interesului general și a drepturilor și intereselor umane legitime. Administrația este un ansamblu de structuri sociale având un loc primordial în societatea globală, unde se înserează în alte organizații sau grupe umane structurate și ierarhizate.³

Ca parte a sistemului social, administrația publică are două elemente componente esențiale, indispensabile și anume: elementul structural – organic și elementul funcțional.⁴

Această presupunere este o abordare cuprinzătoare, relevantă pentru precizarea statutului și rolului administrației publice în condițiile statului de drept. Considerăm oportune cele relatate de profesorul Ioan Alexandru (1999), care prin analiză sistemică depășește nivelul analizei structurale și funcționale și urmărește sistematic „studierea relațiilor dintre elementele sistemului, precum și dintre acestea și întregul său și celelalte elemente ale sistemului social. În acest fel, este posibil a se face distincția între relațiile interne ale sistemului (care sunt considerate relativ stabile, fiind consacrate, mai ales, prin norme juridice) și relațiile sistemului cu mediul său înconjurător”.⁵ Cunoașterea

și aprofundarea relațiilor structurale interne ale administrației publice – instituțiile și autoritățile administrative, colectivitățile locale etc., regulile juridice sau nejuridice, mijloacele materiale și umane ale administrației publice - nu se pot realiza în bune condiții dacă nu stabilim, mai întâi, care sînt relațiile, pe de o parte, între administrația publică centrală sau locală, ca subsisteme ale sistemului social global, și celelalte elemente ce formează subsisteme distincte și care, împreună, compun mediul sau cadrul social înconjurător al administrației publice. „Cunoașterea acestor relații dintre administrația publică și celelalte elemente ale sistemului social, mai ales a influențelor reciproce între acestea, permite conturarea rolului administrației publice, a misiunilor sale; într-un cuvînt adecvat limbajului adoptat de teoria sistemelor, conturarea funcțiilor administrației publice în cadrul societății”.

Indiferent de unghiul sub care abordăm administrația publică, aceasta se constituie și se realizează printr-o varietate de forme organizatorice care implică prezența și angajarea unor întregi categorii de oameni între care se vor stabili relații specifice pe diverse niveluri de organizare.

Prin urmare, sistemul administrației publice este „un sistem de organizare socială bazat pe relații care există între oamenii care realizează o activitate specifică” denumită administrație publică.⁶ Specific sistemului administrației publice este faptul că relațiile sociale constituite în cadrul său, o reglementare juridică dar, în ambele situații, privesc comportamentul oamenilor care realizează administrația publică.

Particularitățile acestor relații sociale rezultă din legislația specifică administrației

publice referitoare la statutul diferitelor categorii de personal, la dobândirea calității de funcționar public, la exercitarea atribuțiilor în această calitate, precum și la responsabilitatea celui care exercită aceste atribuții în cadrul diferitelor funcții. Multitudinea aspectelor juridice pe care le comportă relațiile sociale din cadrul sistemului administrației publice determină conexiunea lor și cu alte ramuri ale dreptului: dreptul civil, dreptul muncii, dreptul penal.

Compatibilitatea sistemului administrației publice cu sistemul social global presupune cunoașterea reciprocă a necesităților pe care le au cele două sisteme. Această cunoaștere se realizează prin fluxul de informații care circulă în ambele sensuri între sistemele amintite, precum și prin multiplele forme de participare socială ale sistemului administrației publice.

Pornind de la cunoașterea nevoilor sociale generale, sistemul administrației publice își reglează structurile și modalitățile de acțiune potrivit cu particularitățile pe care le prezintă mediul social. Mecanismele de reglare sînt complexe, ele acționînd atît în interiorul sistemului administrației publice, cît și în exteriorul acestuia.

Parlamentul se constituie într-un mecanism reglator față de sistemul administrației publice fiind unica autoritate legiuitoare a țării. Ca organ reprezentativ suprem, este autorizat să stabilească structurile organizatorice și modul de funcționare a administrației publice, alegînd sau numind autoritățile administrației publice, conducerea acestora, adoptînd norme de organizare și funcționare pentru toate autoritățile administrației publice, în măsură de a răspunde, în cît mai bune

condițiuni, scopurilor pentru care înființează administrația, funcțiilor acesteia. Pentru administrația publică se poate vorbi de ierarhizarea mecanismelor de autoreglare și reglare în raport cu gradul de complexitate al acestora. Autoreglarea sistemului administrației publice și a subsistemelor acesteia se realizează, ca în cazul tuturor celorlalte sisteme sociale, prin structura acestora, adică prin relațiile și interrelațiile ce se stabilesc între oameni ce alcătuiesc un sistem, exprimînd conținutul statutelor și rolurilor pe care le iau în organizație. Pentru administrația publică, acțiunile mecanismului autoreglator pot să îmbrace nu numai forma unor acte administrative cu caracter normativ, ci și forma unor acte juridice civile sau a unor fapte materiale juridice. Fără a intra în detalii, ținînd seama de specificul abordării sistemice și de specificul comportamental al sistemului administrației publice, reglarea și autoreglarea în administrația publică respectă mecanismul reglării sistemelor cibernetico-administrative.

Dintre multiplele elemente care alcătuiesc mediul uman, administrația este direct influențată de mediul *social*, mediul *politic* și mediul *juridic*, astfel încît se impune studierea unor probleme cu privire la acțiunea acestor trei medii asupra administrației.

Administrația este, în același timp, mediu social și parte a mediului social. Finalitatea ei constă în servirea societății care a creat-o, satisfacerea interesului general, a drepturilor și intereselor umane legitime. Administrația este un ansamblu *într-un ansamblu* de structuri sociale avînd un loc primordial în societatea globală, unde se înserează, față de alte organizații sau grupe umane structurate și ierarhizate (sindicate etc.). Mediul social și evoluția acestuia are

influență asupra activității și structurii administrației, dar și administrația are influență asupra mediului social.

Mediul social al administrației este ansamblul factorilor exteriori care îi influențează structura, formele și conținutul acțiunii sale, psihologia și comportarea funcționarilor și a organismelor sale interne.

Administrația cu instituțiile sale prezintă un ansamblu structurat cu funcționari și organe sociale, prin relații reciproce, cu alte organizații din cadrul societății globale, cu scopul îndeplinirii sarcinilor urmărite în comun sau separat. Astfel, există o strînsă legătură între fenomenul administrativ și societatea globală, deoarece administrația este *determinată* de organizația socială a cărei cerințe le satisface, precum și de comportamentele colective și de aceea, în societate se găsește explicația sociologică a fenomenului administrativ.⁷

În toate statele, activitatea și structura instituțiilor administrației evoluează în concordanță cu dinamica exigențelor mediului social. Astfel, dezvoltarea mijloacelor de comunicare și a mijloacelor de transport, dezvoltarea orașelor, amenajarea administrativ-teritorială a statului, organizarea localităților de reședință din jurul marilor orașe, în care exigențele locuitorilor determină argumentarea activităților „tertiare”, de servire a populației, la un nivel ridicat și de o mare diversitate, au contribuit la transformarea activității și structurii administrației moderne. Aceste transformări din societatea globală care influențează administrația din toate statele dezvoltate sau în curs de dezvoltare învederează că mediul social determină o anumită activitate și organizare a administrației.

Fenomenul de influențare sociologică

se poate realiza prin răspîndirea în mediul administrației a unor obiceiuri și comportamente specifice ale funcționarilor publici și personalului auxiliar, pe care l-au păstrat din mediul lor social.⁸

Influența societății asupra administrației poate fi *funcțională* atunci cînd administrația se adaptează la circumstanțele în continuă transformare din mediul social, cu scopul îndeplinirii în mai bune condiții a sarcinilor de servire a publicului, ale cărui cerințe sînt într-o neconținută amplificare. Trebuind să fie pregătită să-și îndeplinească sarcinile în mod continuu, administrația nu poate rămîne imuabilă nici în structura, nici în procedeele funcționării serviciilor sale. În acest domeniu se regăsește principiul fundamental, care reglementează serviciile publice și anume *principiul adaptabilității constante la circumstanțe*.

Administrația demonstrează că este influențată de mediul social ori de cîte ori conferă organismelor de drept privat prerogative de putere publică, permițîndu-le să îndeplinească o sarcină de interes general prin executarea unei misiuni aferente unui serviciu public sau atunci cînd preferă să utilizeze ea însăși un mod de gestiune a serviciilor publice asemănător cu un regim de drept privat. În asemenea cazuri s-ar putea pune întrebarea dacă administrația este influențată de mediul social sau dacă mediul social este influențat de administrație; în realitate interacțiunile sînt evidente, astfel încît influența este reciprocă.

Administrația are interesul să cunoască structura și activitatea organismelor private pentru a o utiliza ori de cîte ori este necesar: mai dificilă la adaptare decît alte organisme sociale, ea trebuie să depășească întotdeauna întîrzierea în care se află din cauza accelerării transformărilor

sociale și a progresului științific și tehnic. Într-adevăr, condițiile și formele vieții sociale evoluează mai rapid decât o structură, iar activitatea și structura din domeniul privat par să se adapteze mai prompt la cerințele sociale decât activitatea și structura administrației. Creșterea demografică și dezvoltarea economică, progresul cultural, exigențele publicului impun administrației o adaptare rapidă la noile sarcini, pentru a putea satisface cerințele în continuă amplificare ale societății.⁹

Compatibilitatea între sistemul administrației publice și societate este asigurată și de felul în care acest sistem reușește să-și regleze structurile și acțiunile în raport cu nevoile societății. Pentru a reuși în această privință, este nevoie de o cunoaștere deplină a necesităților pe care le are sistemul social global. Această cunoaștere se realizează prin asigurarea procurării informațiilor necesare de către administrație și prin multiplele forme de participare socială la acțiunile sistemului administrației publice.¹⁰

Pe baza cunoașterii nevoilor societății, sistemul administrației publice își reglează structurile și modalitățile de acțiune potrivit particularităților pe care le prezintă mediul social în raport cu care acționează administrația publică. Așa, de exemplu, stabilirea orarului de lucru la o instituție trebuie să se facă în corelație cu timpul pe care îl au la dispoziție cetățenii în raport cu care lucrează această instituție. De asemenea, pentru îndeplinirea unor sarcini care revin sistemului administrației publice sint mai potrivite, pe baza informațiilor obținute din mediul social în care urmează să fie realizate acele sarcini, actele juridice civile (contractele) decât actele administrative. În acest fel, administrația publică

își reglează structura și acțiunile în corelație cu nevoile societății.

Raportul dintre sistemul administrației publice și societate nu se limitează numai la determinările și influențele pe care societatea, ca sistem social global, le exercită asupra administrației publice.

Acest raport presupune și rolul activ al administrației publice de influențare a societății. Este vorba deci de un complex de relații reciproce între sistemul administrației publice și societate, în care administrația publică realizează un rol deosebit de important în transformările ce au loc în societate.

Diferite organe ale administrației publice acționează pentru perfecționarea calității vieții membrilor societății, pe linia progresului social. De asemenea, numeroase organe componente ale sistemului administrației publice desfășoară activități cu caracter cultural-sportiv prin care este puternic influențată dezvoltarea societății globale din acest punct de vedere.

Hotarul care separă administrația de alte tipuri de interacțiune umană nu este bine conturat.¹¹ Mihai Oroveanu consideră că, într-o formulare sintetică, se poate afirma că știința administrației cercetează problemele sociale din administrație, precum și funcțiile sale. Astfel, una din funcțiile administrației, conducerea, este un raport, o relație socială; o necesitate obiectiv determinată de structura societății.

Conducerea reprezintă un raport socialmente reglementat, instituționalizat, între oameni. Conducerea nu este un raport impersonal, ci o relație interpersonală și pluripersonală. Aceasta ne conduce la concluzia că trebuie cunoscute exact elementele sistemului social specific în care acționează funcționarii de conducere, precum și cei de execuție, tipurile de

raporturi și acțiune în care ei sînt angajați în relațiile cu publicul. De aici, rezultă rolul decisiv al factorului uman, în toate dimensiunile sale, atît de ordin social, colectiv, cît și de ordin strict individual, personal. Activitățile sociale de toate tipurile, fie elementare, fie complexe, cer cooperare, prevedere, organizare, conducere, coordonare, control, apreciere, opțiune, decizie, selectare. Activitățile și raporturile sociale de toate tipurile sînt reglementate de norme juridice, și valori socioculturale și însoțite de fenomene psihosociale, consens, contradicții-identitate sau deosebiri de interese etc.

Orice administrație este rezultatul mediului social. Structura și etica oamenilor, nivelul de dezvoltare economică și tehnică, puterea politică reprezintă tot atîtea date care determină formele de activitate ale administrației.

A studia administrația, ignorînd aceste date, constituie o simplă descriere a sistemului administrației, dar interzice înțelegerea esenței sale. Pentru acest motiv este important ca studiul științei administrației să înceapă prin examinarea mediului în care se integrează administrația, cu atît mai mult cu cît relația este reciprocă, mediul își determină administrația, iar administrația influențează mediul însuși.¹²

Sistemul administrativ se află în relații de intercondiționare cu mediul sau sistemul social de care este determinat și asupra căruia acționează. În accepțiune de mediu, sistemul social este format din mai multe elemente distincte așezate într-o structură ierarhizată, dar aflate în interacțiune.

În mod general, societatea constituie un sistem social global, un ansamblu de procese, relații și activități umane aflate în interacțiune dinamică, avînd ca scop crearea bunurilor materiale și valorilor

spirituale menite să asigure existența și procesul social.

Administrația publică, ca sistem de organizare socială, există și funcționează în cadrul sistemului social global, fie la nivel național, fie la nivel de unități teritorial-administrative, interacționînd cu alte forme de organizare ce constituie mediul social.¹³

Administrația publică nu este ceva abstract, ci se află în strînsă legătură cu tipul de societate și particularitățile grupărilor sociale, purtînd amprenta structurilor și stratificărilor societății, mediului geografic, orientării economice, tradițiilor istorice și culturale.

Structura administrației publice depinde de modul în care este structurat mediul social, activitățile sale fiind accesibile mediului social în care funcționează.

Raporturile sociale în cadrul sistemului administrației publice și între acest sistem și sistemul social global formează o serie de relații sociale care, pe de o parte, stabilesc comportamentul oamenilor care realizează sarcinile administrației publice, iar pe de altă parte, urmăresc influența mediului social asupra administrației publice și rolul pe care acesta din urmă îl are în evoluția sistemului social global (relații dintre autoritățile administrației publice centrale și autoritățile administrației publice locale; relațiile în cadrul autorităților administrației publice centrale; relațiile în cadrul autorităților administrației publice locale ș. a.).

Cunoașterea acestor relații dintre administrația publică și celelalte elemente ale sistemului social, mai ales a influențelor reciproce între acestea, permite conturarea rolului administrației publice, ministerelor sale.¹⁴

Astfel, administrația publică se realizează într-un sistem deschis, iar pentru

buna funcționare a sistemului este necesară studierea interdependenței sistemului cu mediul exterior, precum și studierea mecanismului de organizare și funcționare a elementelor în cadrul sistemului.¹⁵

Ca sistem social, administrația publică are două elemente componente esențiale și indispensabile, și anume: elementul structural-organic și elementul funcțional.¹⁶

Necesitatea abordării și definirii cuprinzătoare devine totuși evidentă. O asemenea posibilitate oferă abordarea sistemică. Aceasta presupune o abordare cuprinzătoare, relevantă pentru precizarea statutului și rolului administrației publice în condițiile statului de drept. Oportunitatea unui asemenea demers este prezentată de profesorul I. Alexandru (1999), care prin analiza sistemului depășește nivelul analizei structurale și funcționale (care se referă la comportamentul intern al administrației) și urmărește sistematic “studierea relațiilor dintre elementele sistemului, precum și dintre acestea și întregul său și celelalte elemente ale sistemului social. În acest fel, este posibil a se face distincția între relațiile interne ale sistemului (care sînt considerate relativ stabile, fiind consacrate, mai ales, prin norme juridice) și relațiile sistemului cu mediul său înconjurător”.¹⁷ Cunoașterea și aprofundarea relațiilor structurale interne ale administrației publice - instituțiile și autoritățile administrative, colectivitățile locale etc., regulile juridice sau nejuridice, mijloacele materiale și umane ale administrației publice - nu se pot realiza în bune condiții dacă nu stabilim, mai întâi, care sînt relațiile, pe de o parte, între administrația publică centrală sau locală, ca subsisteme ale sistemului social global, și celelalte elemente ce formează sisteme distincte și care, împreună, compun mediul sau cadrul social înconjurător al administrației publice.” Cunoașterea acestor relații dintre

administrația publică și celelalte elemente ale sistemului social, mai ales a influențelor reciproce între acestea, permite conturarea rolului administrației publice, a misiunilor sale; într-un cuvînt adecvat limbajului adoptat de teoria sistemelor, conturarea funcțiilor publice în cadrul societății”.¹⁸

O asemenea abordare, care este cea relevantă mai sus, distinge evident sistemul administrației publice de alte sisteme administrative ce aparțin, în special, categoriilor administrațiilor particulare. Sistemul administrației publice are un caracter dublu, ce evidențiază o dată în plus, complexitatea sistemului administrației publice și se referă la dublul sens în care poate fi privită administrația publică: ca *activitate* și ca *sistem de organizare*.

Detalii privind aceste două sensuri ce sînt atribuite administrației publice sînt prezentate de profesorul Al. Negoită (1996)¹⁹. “Guvernul exercită administrația publică pe întreg teritoriul țării”, și revenindu-i atribuția “de a executa de către administrația publică a legilor și a celorlalte dispoziții normative date în aplicarea acestora”. De aici reies concluziile care conduc la înțelegerea administrației publice ca o multitudine de organe, în fapt ca un sistem de organe care realizează activitatea de organizare a executării legilor. Fără a face aici o analiză a preciziei, mai bine zis, a impreciziei termenului de administrație publică, trebuie să remarcăm caracterul sistemic al acestuia care îi asigură posibilitatea determinării complexe și delimitării sferei de acțiune mai largă decît cea a administrației statului.

Remarcăm deci coexistența, în abordarea noțiunii administrației publice, a două sisteme:

- un sistem de activități, cu un specific divers, dar bine determinat și care se

structurează în subsisteme corespunzătoare serviciilor publice, administrația publică, în ansamblul său, putînd fi considerată un serviciu public;

- un sistem de organe ale administrației publice care, de asemenea, se structurează în subsisteme constituite pe criterii ierarhice, teritoriale etc.

Aceste două sisteme, delimitate formal, constituie două fețe ale aceleiași monede, integrîndu-se și suprapunîndu-se reciproc și formînd sistemul administrației publice.

Specific sistemului administrației publice este faptul că relațiile sociale constituite în cadrul lor au sau nu o reglementare juridică dar, în ambele situații, privesc comportamentul oamenilor care realizează administrația publică.

Ca sistem, administrația publică reprezintă o totalitate de autorități publice prin care statul își realizează funcțiile. Procedînd la organizarea administrației publice, pe de o parte, organizarea administrativă a teritoriului, iar pe de altă parte, determină funcțiile autorităților administrativ-teritoriale.²⁰

Ca sistem social, administrația publică există și funcționează în cadrul unui macrosistem de organizare socială a societății globale, considerată la nivel național. Sistemul administrației publice devine, astfel, un subsistem al sistemului social global.

Ca urmare, putem vorbi de mediul social al sistemului administrației publice constituit din celelalte subsisteme: politic, economic, social etc.

Unele tipuri de administrație sînt incomparabile cu mediul social, organele administrației publice fiind alcătuite numai din anumite clase sau grupuri sociale. Aceste tipuri de administrație sînt caracteristice statelor dictatoriale și resping orice participare a organizațiilor sistemului

social la realizarea sarcinilor politice.

Într-un stat democratic administrația publică este deschisă pentru sistemul social global, asigurînd un raport pozitiv de compatibilitate între sistemul administrației publice și societate, pătrunderea sub diferite forme a organizațiilor sistemului social global în componența și funcționarea administrației publice.

La rîndul său, diferite organe ale administrației publice participă la perfecționarea vieții membrilor societății, desfășoară activități cultural-educative prin care influențează puternic dezvoltarea societății.

O altă trăsătură importantă a sistemului administrativ este capacitatea de autoreglare a structurilor și acțiunilor sale conform necesităților societății pe care trebuie să le cunoască pe deplin. În baza cunoașterii nevoilor societății, sistemul administrației publice își reglează structurile și modalitățile de acțiune potrivit particularităților mediului social în raport cu care ea acționează.

Întru realizarea valorilor politice prin care se exprimă interesele generale ale societății, organizate în stat, administrația publică se află într-o complexitate de relații cu sistemul politic. Ea are anumite legături cu fiecare dintre elementele componente ale sistemului politic și este direct influențată de regimul politic existent.

Într-un regim politic liberal administrația este amplasată sub autoritatea directă a guvernului, dar se organizează și funcționează prin consultări electronice, desfășurate pe principii de pluripartidism. Liberalismul antrenează descentralizarea și gestiunea colectivităților locale, a organelor alese. Controlul asupra administrației publice este efectuat de către parlament (regim parlamentar), de președinte (regim prezidențial) sau de rege

(monarhie constituțională). Ea este supravegheată și de presa care este liberă să critice atunci când este cazul.

În regim autoritar administrația este dependentă în întregime de executiv și este supusă unei puteri ierarhice. Ea servește guvernului sau dictatorului, deși supusă legii, care rezultă din voința lor. Controalele exterioare din partea presei sînt slabe sau lipsesc, în schimb crește controlul intern.

Din cele menționate reiese că administrația publică ca sistem reprezintă o totalitate de autorități publice prin care

statul își realizează funcțiile. Procedînd la organizarea administrației publice prin Constituție și legi, statul stabilește, pe de o parte, organizarea administrativă a teritoriului, iar pe de altă parte, determină funcțiile autorităților publice în aceste unități administrativ-teritoriale.

În baza cunoașterii nevoilor societății, sistemul administrației publice își reglează structurile și modalitățile de acțiune potrivit particularităților mediului social în raport cu care ea acționează.

BIBLIOGRAFIE

1. Ioan Alexandru, *Administrația Publică. Teorii, realități, perspective*, București, 1999. - P. 43.
2. Călin Vîlsan, *Politologie*, București, 1997. - P. 42.
3. Mihai T. Oroveanu, *Tratat de știința administrației*, București, 1996. - P. 41.
4. Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ, v-I*, București, 2001. - P. 14.
5. Alexandru Negoită, *Drept administrativ*, București, 1996. - P. 23.
6. Dr. Emilian Stelian Ticames, *Drept administrativ și elemente de știința administrației*, Iași, 2003.
7. M. Platon, *Introducere în studiul/Statul și administrația publică*, Chișinău, 2004.
8. T. Șaptefrați, *Dezvoltarea contemporană a administrației publice și necesitatea cercetării științifice a acesteia//Probleme actuale ale teoriei administrației publice prin prisma cercetărilor colaboratorilor Academiei. Materiale ale conferinței teoretico-practice din 20 mai 2004*, ed. AAP, Chișinău, 2004. - P. 47.
9. A.Iorgovan. *Drept administrativ. Tratat elementar*, vol.I, ed. Hercules, 1993. - P. 81.
10. A.Matei, *Analiza sistemelor administrației publice*, Ed. Economică, București, 2003. - P. 183.
11. I.Deleanu, *Introducere în teoria reglării sistemului organelor statului român*, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1997. - P. 31.
12. Platon M., Simboteanu A., Popescu T., Deliu T., *Reforma administrației publice în Republica Moldova: realizări și perspective*, ed. AAP, Chișinău, 2001. - P. 188.

NOTE

- ¹ Ioan Alexandru, *Administrația Publică. Teorii, realități, perspective*, București 1999. - P. 43.
- ² Călin Vîlsan, *Politologie*, București 1997. - P. 42.
- ³ Mihai T. Oroveanu, *Tratat de știința administrației*, București, 1996. - P. 41.
- ⁴ Antonie Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, v. I, București, 2001. - P. 14.
- ⁵ Ioan Alexandru, op. cit. - P. 68.
- ⁶ Alexandru Negoită, *Drept administrativ*, București, 1996. - P. 23.
- ⁷ Mihai T. Oroveanu, *Tratat de știința administrației*, București, 1996.
- ⁸ Mihai T. Oroveanu, *Tratat de știința administrației*, București, 1996.
- ⁹ Mihai T. Oroveanu, Op. cit.
- ¹⁰ Dr. Emilian Stelian Tîcames, *Drept administrativ și elemente de știința administrației*, Iași, 2003.
- ¹¹ M. Platon, A. Roman, S. Roșca, T. Popescu, *Istoria administrației publice din Moldova*, Chișinău, 1998.
- ¹² Dr. Emilian Stelian, Op. cit.
- ¹³ M. Platon, *Introducere în studiul/Statul și administrația publică*, Chișinău, 2004.
- ¹⁴ Alexandru I., *Administrația publică*, ed. Lumina Lex, București, 1999. - P. 68.
- ¹⁵ T. Șaptefrăți, *Dezvoltarea contemporană a administrației publice și necesitatea cercetării științifice a acesteia/Probleme actuale ale teoriei administrației publice prin prisma cercetărilor colaboratorilor Academiei. Materiale ale conferinței teoretico-practice din 20 mai 2004*, ed. AAP, Chișinău, 2004. - P. 47.
- ¹⁶ A. Iorgovan, *Drept administrativ. Tratat elementar*, vol. I, ed. Hercules, 1993. - P. 81.
- ¹⁷ A. Matei, *Analiza sistemelor administrației publice*, Ed. Economică, București, 2003. - P. 183.
- ¹⁸ I. Deleanu, *Introducere în teoria reglării sistemului organelor statului român*, ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1997. - P. 31.
- ¹⁹ Al. Negoită, *Drept administrativ*, ed. Sylvi, București, 1996. - P. 5-7.
- ²⁰ Platon M., Sîmboteanu A., Popescu T., Deliu T., *Reforma administrației publice în Republica Moldova: realizări și perspective*, ed. AAP, Chișinău, 2001. - P. 188.

Prezentat: 29 octombrie 2009.

Recenzent: Mihail PLATON, doctor habilitat în științe economice, profesor universitar.

E-mail: office@moldpresa.md